

**Ministerie van Defensie**

Militaire Inlichtingendienst  
Afdeling Inlichtingen



Postbus 20701  
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 31 880 04  
Telex 31337 MVD/GV/NL  
Telefax (070) 31 879 51

**Aan:**  
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer  
98003760

Datum  
15 juli 1998

Onderwerp  
Voormalig Joegoslavië (26/98)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

H.J. Vandeweyer  
Commodore

Bijlagen  
één (1)

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Bezoekadres  
Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer  
(070) 31 87433

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr.98003768

d.d. 15 juli 1998

AAN:

**Ministerie van Algemene Zaken**

**t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten,** [REDACTED]

**Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst**

**t.a.v.** [REDACTED]

**Ministerie van Buitenlandse Zaken**

**t.a.v. plv DGPZ**

**NL-HPMV NAVO-Brussel**

**NL-NMR SHAPE, t.a.v.** [REDACTED]

**DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette**

**INTERN:**

**HMID**

**HACIV t.a.v. BCI**

**HAI**

**HBMA**

**MID-cel**

**Archief**



**MINISTERIE VAN DEFENSIE**  
**MILITAIRE INLICHTINGEDIENST**  
Afdeling Inlichtingen

**ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE**

26/98

(Afgesloten 141200 JUL 1998)

**Conclusie/voorzicht**

In Bosnië zijn de verkiezingscampagnes aangevangen. Diverse partijen maken melding van intimidatiepraktijken van politieke tegenstanders. De gemoederen ten aanzien van vluchtelingenterugkeer en gebrek aan vooruitgang in het Dayton-vredesproces houden gelijke tred met de langzaam stijgende verkiezingsspanning.

In Kosovo hebben de diplomatieke initiatieven nog altijd geen resultaat opgeleverd. De Serviërs hebben formeel nog geen enkel autonomie-aanbod gedaan en de Albanezen weigeren hun onafhankelijkheidseis bij te stellen. Terwijl onder Serviërs voorzichtig positief gereageerd werd op de verklaring van de Contactgroep, reageerden de Albanezen teleurgesteld. Het UCK heeft haar politieke vertegenwoordiging bekend gemaakt: het LPK. De organisatie zegt de strijd tot het einde te willen voortzetten.

In Montenegro blijft het verzet tegen de federale regering van Momir Bulatovic aanwezig. De Montenegrijnse regering dringt aan op vervroegde federale verkiezingen en vervanging van Momir Bulatovic. Als directe reden wordt diens inactiviteit inzake de Prevlaka-kwestie aangegepen.

**Bosnië-Herzegovina**

**Bestuur van Radio-TV BiH benoemd**

Op 9 juli is door de OHR het nieuwe bestuur van Radio-TV BiH benoemd. Het bestuur staat onder internationale leiding van de Sloveen Tomaz Petrovic en bevat namen die niet door het presidium waren voorgedragen. In een reactie verklaarde de woordvoerder van Izetbegovic, Mirsa Hajric, dat dit een schending van het MOU herstructurering Radio-TV BiH betekende. De Moslimzijde protesteerde ook tegen de persoon van Petrovic, die uitsluitend ervaring zou bezitten in commerciële media en geen in het leiding geven aan staatsmedia.

Op 3 juli hadden Izetbegovic en Zubak, in afwezigheid van Krajisnik en Westendorp, samen een lijst met bestuursleden opgesteld. Op deze lijst kwamen vanzelfsprekend geen Bosnische Servische namen voor. Dit heeft de OHR niet geaccepteerd en ondanks dat Krajisnik geen interesse toonde in dit mediabestuur, toch enkele Bosnische Serviërs benoemd. De gang van zaken toont eens te meer aan, dat het nationale presidium ondergeschikt is aan de OHR, waarmee Westendorp nog nadrukkelijker optreedt als internationaal gouverneur van Bosnië.

**Bosnische regering verwerpt afscheiding Kosovo**

Een adviseur van het Moslim-lid van het Bosnische presidium Izetbegovic heeft op 7 juli verklaard dat de Bosnische regering een escalatie van de strijd in Kosovo verwerpt en ook tegen de eventuele afscheiding van Kosovo uit het Joegoslavische staatsverband is. De vrees werd geuit dat het tornen aan de erkende grenzen door andere separatistische groeperingen als een precedent wordt gezien. Overigens werd in de betreffende verklaring ook kritiek geuit op de Joegoslavische president Milosevic, die alleen maar zou geloven in geweld om de problemen in Kosovo op te lossen.

[REDACTED]

De kwestie-Kosovo brengt de Bosnische Moslims in een moeilijk parket. Enerzijds beschouwen zij de Kosovo-Albanezen, met wie zij ook de religie gemeen hebben, evenals zichzelf het slachtoffer van Servische agressie. Anderzijds vrezen zij dat afscheiding van Kosovo als een welkom precedent zal worden beschouwd door de Bosnische Serviërs en mogelijk ook de Kroaten. Aangezien het hemd nader is dan de rok, prevaleert laatstgenoemd element voor de Bosnische regering (die door de Moslims wordt gedomineerd). Dat neemt niet weg dat zij begrip heeft voor het streven van de Kosovo-Albanezen en dat mogelijk met politieke steun zal adstrueren.

### **Moslim/Kroatische Federatie (MKF)**

#### **Schumacher op bezoek in Travnik**

Op 11 juli heeft de plaatsvervangend HV Schumacher een bezoek gebracht aan de gemeentelijke autoriteiten in Travnik. Hij toonde zich ontevreden met de stand van zaken in deze Moslimgemeente. Geen van de moordaanslagen op Kroaten waren opgelost en de samenwerking binnen de lokale gezamenlijke politieorganisatie liet nog altijd te wensen over. Ook waren de statuten van het kanton nog altijd niet geïmplementeerd in Travnik.

Het gebrek aan de samenwerking in Travnik is te wijten aan beide zijden. Terwijl de Moslims (onder verwijzing naar Vitez en Mostar) onvoldoende maatregelen treffen voor de veiligheid van de terugkerende Kroatische vluchtelingen, wordt de gebrekkige samenwerking binnen de gezamenlijke politie veroorzaakt door Kroatische onwil. De situatie in Travnik is illustratief voor geheel kanton 6, waar de gezamenlijke politie nauwelijks functioneert. Dit wordt bevestigd door aanwijzingen dat zowel de Moslim kantonnale minister van Binnenlandse Zaken (Enes Handzic) als zijn Kroatische plaatsvervanger (Fabijan Trbara) zullen worden ontslagen. Er circuleren zelfs al namen van mogelijke opvolgers: Lastro en Turic (voorzitter HDZ in Novi Travnik). Deze mogelijke ontslagen zullen leiden tot een stoelendans, waarbij met name de Kroatische gegadigden inzet zullen zijn van de politieke strijd tussen de HDZ van Jelavic en de (nieuwe) NHI van Zubak. Overigens zond ook de Moslim plaatsvervangend minister van Binnenlandse Zaken van kanton 7, Sefkija Dziho, een protestbrief aan zijn Kroatische chef en eiste de vervanging van de Kroatische politiechefs van Mostar Zuidwest en Stolac vanwege de slechte veiligheidssituatie voor lokale Moslims.

#### **Oppositiepartij beschuldigt Izetbegovic van betrokkenheid bij val Srebrenica**

Op 8 juli heeft de voorzitter van de lokale afdeling van de Sociaal Democratische Partij (SDP) in Srebrenica, Hakija Meholic, de huidige Moslim-leiding beschuldigd van medeverantwoordelijkheid voor de genocide in Srebrenica. Naast de huidige legercommandant, Rasim Delic, beschuldigde hij met name de Moslimvoorzitter van het nationale presidium, Alija Izetbegovic. Hij verklaarde dat Izetbegovic een voormalige agent was de KOS (Joegoslavische contra-inlichtingendienst) en het land naar een catastrofe leidde. Hij zou de val van Srebrenica geaccepteerd hebben, om de opheffing van de belegering van Sarajevo en de ondertekening van het Dayton-vredesakkoord mogelijk te maken. Op 10 juli gaf het MKF ministerie van Defensie, een tegenverklaring uit, waarin men zich distantieerde van de verklaring. Niet Izetbegovic en Delic droegen verantwoordelijkheid, maar Mladic, aldus de legerverklaring. Men eiste een verontschuldiging van de SDP.

Een dergelijke belastende verklaring tegen Izetbegovic van een oppositiepartij moet gezien worden in het licht van de komende verkiezingen. Allerlei sentimenten komen los en bepaalde zaken worden aangedikt om een beter verkiezingsresultaat te behalen. Toch kan wel worden gesteld dat onder een gedeelte van de Moslimbevolking een wantrouwen bestaat tegen de eigen leiding met betrekking tot de gebeurtenissen rondom de val van Srebrenica.

#### **Abdic vastbesloten**

Op 13 juli heeft de omstreden Moslimleider Fikret Abdic in een Kroatische dagblad verklaard dat hij zal streven naar het presidentschap zolang hij "politiek levend" is. Hij benadrukte dat de DNZ het enige alternatief voor de SDA is en dat zijn kandidatuur in het belang van alle drie de volkeren van Bosnië is. Hij eiste dat de rechtszaak tegen hem diende te stoppen, aangezien het ICTY hem niet had aangeklaagd.

Abdic geeft in het kader van de verkiezingscampagne blijk van een ongekende vitaliteit. Zijn voornaamste troefkaart is zijn vermogen tot het bewerkstelligen van economische vooruitgang. Zo heeft hij in Kroatië de onderneming FINAB opgericht, die voornamelijk personeel uit Bosnië in dienst heeft. Toch moet getwijfeld worden aan het vermogen van Abdic om te winnen van Izetbegovic, al moet wel gerekend worden met een lichte verkiezingswinst voor de DNZ.



### Opnieuw defecties uit HDZ

Op 8 juli heeft het grootste gedeelte van het HDZ-partijbestuur van Ravne Brcko (o.l.v. Mato Jurisic en Ivan Krndelj) zijn functies binnen de HDZ neergelegd. Onbekend is of betrokkenen lid zijn geworden van de NHI van Zubak. Eerder liep al Mijo Anic (burgemeester Ravne Brcko) over naar de NHI.

Nu het gros van de Bosnisch Kroatische leiding van Ravne Brcko het voorbeeld van hun burgemeester Anic heeft gevolgd is duidelijk dat de invloed van de HDZ op de enclaves met rasse schreden afneemt. Grosso modo kan worden gesteld dat met uitzondering van Kiseljak en (vooralsnog) Zepce, het merendeel van de HDZ-besturen overgelopen is naar de NHI. Deze ontwikkeling, hevig gestimuleerd door de internationale gemeenschap, zal leiden tot zetelverlies van de HDZ. De overgelopen politici staan daarom ook onder grote druk van hun voormalige partijgenoten en lokale HVO-officieren om hun politieke dwaling ongedaan te maken.

### Bosnisch-Servische republiek (RS)

#### Aanslag op politiechef in Bijeljina

Op 9 juli is er een moordaanslag met explosieven gepleegd op de politiechef van Bijeljina, Ljubisa Savic-Mauzer. De aanslag kostte het leven aan de twee daders, doordat de explosieven die men onder de auto van Savic trachtte te bevestigen, vroegtijdig explodeerden.

Ljubisa Savic-Mauzer heeft een hoge functie in het door Milorad Stankovic gereorganiseerde politie-apparaat van de RS. Hij is een oude tegenstander van het Pale-regime, nadat hij reeds in 1993 één van de leiders was van een militaire coup in Banja Luka, die echter mislukte. Door vervolgens de politiek in te gaan (hij is één van de belangrijkste leiders van de Democratische Partij (DSRS)) wist hij latere arrestaties te voorkomen. De planners van de aanslag moeten naar alle waarschijnlijkheid gezocht worden in de hoek van de oude politiefunctionarissen van het voormalige Pale-regime, waarbij met name de naam van oud-minister van Binnenlandse Zaken, Dragan Kijac, genoemd kan worden.

#### SDS uit partijkantoor in Banja Luka gezet

Op 8 juli is de lokale SDS-afdeling uit haar partijkantoor in het Banski Dvor te Banja Luka gezet. In dit gebouw bevinden zich naast presidente Plavsic ook enkele regeringskantoren. Lokaal partijvoorzitter Dragan Cavic tekende onmiddellijk protest aan bij minister-president Dodik. Hij sprak van een schending van het recht op vrije politieke activiteit en van vergunning tot gebruik, stammend uit 1993 en 1995. Volgens woordvoerders van de Banja Luka politie was er echter geen vergunning voor het gebruik van de kantoren, zodat de uitzetting legaal was.

Nu de verkiezingscampagne is alle hevigheid is losgebarsten, wordt veel in het werk gesteld om de politieke tegenstander het functioneren en campagne voeren zo moeilijk mogelijk te maken. Dit is een typische Balkan-praktijk. In plaats van de eigen standpunten zo goed mogelijk uit te dragen, probeert men liever verkiezingswinst te maken door de tegenstander in diskrediet te brengen. Balkan-verkiezingscampagnes worden gekenmerkt door beschuldigingen en verwijten in plaats van het presenteren van behaalde resultaten en haalbare beloftes.

#### Campagnevoerder van SNS afgetreden

Op 7 juli is bekend gemaakt dat Dragan Beric, hoofd van het verkiezingscomité van de SNS, ontslag heeft genomen. Als verklaring gaf hij ideologische tegenstellingen binnen de top van de partij het onderlinge 'afkammen' nog voordat de verkiezingscampagne begonnen was.

Dit is een vrij ernstige tegenslag voor de partij van presidente Plavsic. Het aftreden maakt bovendien de interne problemen in de SNS duidelijk. Partijvoorzitster Plavsic, neemt veel beslissingen zelf of op advies van de haar omringde 'luitnants' en blijft weigeren samen te werken met de SDS. Dit en de huidige samenwerking met de Moslimcoalitie KCDBiH, worden haar niet in dank afgenomen, waardoor in de partij tegenstellingen zijn gerezen. Dit alles zal de mogelijkheid van een verkiezingsoverwinning voor de SNS (en Plavsic) doen verminderen.

### Joegoslavië

## Kosovo

De verklaring van de Contactgroep, die opriep tot herstel van de autonomie door de Serviërs en opgave van de onafhankelijkheidseis door de Albanezen, is verwelkomd door de socialistische regeringspartij van Servië (SPS). Internationale bemiddeling werd echter nog altijd van de hand gewezen. De radicale regeringspartij (SRS) veroordeelde echter de "internationale druk" op Belgrado. De oppositie in Servië reageerde verdeeld. De SPO sprak van een "stap in de goede richting", terwijl de Liga van Sociaal Democraten van de Vojvodina (LSV) verklaarde dat het de internationale gemeenschap "ontbrak aan een duidelijke strategie inzake Kosovo." Hij sprak van brandbestrijding en van het ontbreken van brandpreventie. De DS van Djindjic, stelde dat de meeste internationale eisen in het belang van de FRJ zijn en in overeenstemming met het akkoord van Jeltsin en Milosevic. Opmerkelijk is bovendien dat de DS verklaarde dat internationale bemiddeling bij de Kosovo-crisis zou moeten worden toegestaan (DS boycotte het eerdere referendum). De DSS van Kostunica noemde de verklaring van de Contactgroep "evenwichtiger dan voorheen"

Moskou maakte (in navolging van een eerdere melding uit Wenen) inmiddels melding van het bestaan van een Servisch aanbod voor autonomie dat bij de volgende onderhandelingen met de Albanezen zou worden gedaan. Volgens Moskou boden de eis tot autonomie van de Contactgroep en het Servische aanbod aanknopingspunten voor onderhandelingen. Ook een hoge official van het Joegoslavische ministerie van Buitenlandse Zaken, maakte in gesprekken met diplomaten melding van Servische plannen voor "lokaal zelfbestuur en autonomie." In Belgrado verklaarde de regeringspartij SPS daarnaast, dat Belgrado bereid is om een OVSE-missie toe te laten tot Kosovo, mits dit onderdeel is van een onderhandelingspakket voor herstel van het Joegoslavisch lidmaatschap van deze organisatie. Als voorbeeld van goede wil werd een OVSE-waarnemingsteam uitgenodigd om een week in Kosovo door te brengen.

De Albanezen reageerden over het algemeen afwijzend op de verklaring van de Contactgroep. Onderhandelaar Fehmi Agani toonde zich teleurgesteld over de internationale afwijzing van onafhankelijkheid. Hij stelde dat dit wel het Albanese uitgangspunt bleef, maar hield alle mogelijkheden open. Een andere onderhandelaar, Mahmut Bakali verwelkomde de verklaring van de Contactgroep. Bakali sprak van een "erkenning van de nieuwe realiteit in Kosovo" en stelde te hopen op een stopzetting van het geweld. De Albanese Democratische Beweging (LDSH) stelde dat de verklaring een "stap in de verkeerde richting was" en signaleerde een "vreemde tendens van gelijkstellen van de agressor met het slachtoffer." Inmiddels is de internationale diplomatieke druk op de Albanezen verhoogd. Diverse ambassadeurs hebben een bezoek gebracht aan Pristina. Zo sprak Rugova met de Amerikaanse, Britse, Duitse en Turkse ambassadeur en ontving hij ook de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Klaus Kinkel. Rugova hield in deze gesprekken nog altijd vast aan onafhankelijkheid en internationale interventie. Door de internationale diplomaten (voorzetting pendeldiplomatie) werd druk uitgeoefend op Rugova om zijn eisen te matigen en het UCK te accepteren bij de onderhandelingen.

Het UCK heeft intussen bij monde van haar woordvoerder, Jakub Krasniqi, verklaard dat de UCK geen enkele bestaande politieke partij erkent als haar vertegenwoordiger. Hij verklaarde dat de UCK een eigen politieke tak heeft opgericht: de Kosovo Nationale Beweging (de bestaande *Levizaj Popullare e Kosoves* (LPK). Hij nam afstand van vermeende UCK-verklaringen over vereniging van alle Albanese gebieden en sprak nu van "bevrijding van al het bezette Albanese gebied." De verzetsorganisatie blijft weigeren zich te laten vertegenwoordigen door Rugova en zal doorgaan met de strijd, ook als de politieke partijen zouden gaan onderhandelen met Milosevic. Het UCK is pas bereid tot onderhandelingen, indien Belgrado alle "politieke gevangenen en gijzelaars vrijlaten, hun troepen uit Kosovo terugtrekken en instemmen met internationale (lieft Amerikaanse) presentie in Kosovo."

Inmiddels heeft ook de politieke vertegenwoordiging van het UCK, het LPK, van zich laten horen. De lokale LPK-voorzitter in Londen, Pijevit Sejdu, reageerde op de internationale oproep om de financiering van het UCK te stoppen door te stellen dat het "onmogelijk is om een volk te verbieden geld en goederen in te zamelen voor zijn verdediging." Het UCK is een daadwerkelijke politieke factor op het Kosovo-toneel geworden. De verzetsorganisatie weigert zich te onderwerpen aan de bestaande Albanese politieke structuren en stelt de strijd te zullen voortzetten totdat het einddoel van onafhankelijkheid is bereikt. Een dergelijke compromisloze houding dreigt de internationale diplomatieke pogingen tot een vredesregeling te verstoren en versterkt de geweldsspiraal in Kosovo. De internationale druk op het UCK (via haar politieke

[REDACTED]

tak LPK) moet daarom opgevoerd worden. Ook de Servische autoriteiten moeten echter onder druk worden gehouden om met een serieus autonomie-aanbod te komen.

Het geweld op de grond gaat intussen onverminderd verder. Beide zijden maken melding van gevechten in de directe omgeving van Pec (Loda en Morina). Ook in Kijevo, Mitrovac en de Belajevac-mijnen zou sprake zijn van opnieuw oploeiend geweld, evenals in de omgeving van Decani en Djakovica. De gevechten in de omgeving van Pec zouden gepaard gaan met massale inzet van Servische politie-eenheden. Aan de strijd zouden ook lokale Serviërs hebben deelgenomen. Een vluchtelingenstroom zou op gang gekomen zijn naar Montenegro. De Servische grensbewaking heeft inmiddels enkele illegale grensoverschrijdingen gestopt, waarbij onder andere ook anti-tank mijnen in beslag werden genomen. Servische bronnen melden Albanese beschietingen van Rode Kruis-helikopters, terwijl Albanese bronnen de Serviërs beschuldigen van het militaire gebruik van Rode Kruis-helikopters. Het Internationale Rode Kruis beschuldigde op 9 juli de Albanese van het bemoeilijken van zijn humanitaire werkzaamheden. Een woordvoerder verklaarde dat er geen problemen waren met de Serviërs, maar dat het aan Albanese zijde "zeer moeilijk was om verantwoordelijke personen te spreken over het probleem van kidnapping." Ook sprak hij van het tegenhouden van Rode Kruis-personeel bij UCK-checkpoints.

De geweldsspiraal gaat nog altijd verder en vertoont vele vergelijkingen met de strijd in Kroatië en Bosnië. Onduidelijke gezagsverhoudingen, deelname van lokale burgers aan de strijd en wederzijdse checkpoints worden afgewisseld door ontvoeringen, misbruik van het Rode Kruis, gijzelneming van diplomaten en het ontstaan van vluchtelingenstromen. De situatie is ronduit zorgwekkend te noemen. Intussen komen van het politieke front betere berichten. Hoewel het een tegenvaller is dat het UCK zich niet achter Rugova wil scharen, komen er bemoedigende signalen uit Belgrado. Steeds meer diplomaten zinspelen op een Servische aanbod voor autonomie, hoewel nog altijd onduidelijk is welke vorm en inhoud deze autonomie zal krijgen. Aangezien de Serviërs Kosovo niet willen loslaten, zullen ze er voor zorgen dat toch één of andere vorm van Servische controle over de regio gehandhaafd blijft. Drie modellen zijn denkbaar:

1. 1974-model: in dit model krijgt Kosovo alle rechten terug, die het in 1974 bezat. Het krijgt wel *de facto* maar niet *de jure* de status van republiek. Hoewel Kosovo formeel binnen Servië blijft, zijn de Albanese in staat om vrijwel alles (m.u.v. buitenlandse zaken en leger) zelf te regelen;
2. SPO-model: in dit model heeft Kosovo autonomie, maar zijn er twee parlementaire kamers. Eén democratisch gekozen en één waarin de Serviërs en Albanese beiden evenveel zetels hebben (conform huidige federale model). Aangezien beide kamers moeten instemmen met wetsvoorstellen is het onmogelijk om voor één partij nadelige beslissingen te nemen;
3. Bosnië-model: in dit model heeft Kosovo eveneens autonomie, maar is er sprake van een effectuering van de huidige bestaande tweedeling. Onder een federaal provinciaal autonoom bestuur (waarin beide partijen samenwerken) vormen beide zijden een eigen substaatje met een eigen parlement en regering.

Model 1 is de door de internationale gemeenschap voorgestelde autonomie. Deze gaat de Serviërs echter te ver en zal waarschijnlijk leiden tot een destabilisatie van het Milosevic-regime. In beide andere modellen is er sprake van een noodzakelijke samenwerking tussen Albanese en Serviërs. Het huidige geweldsniveau lijkt een dergelijke toekomstige samenwerking reeds onmogelijk gemaakt te hebben. Het wachten is nog altijd op het 'verlossende woord' van Milosevic.

#### LDK van Rugova belooft spoedige zitting 'schaduwparlement'

Op 13 juli heeft de belangrijkste Kosovo-partij, de LDK van Rugova een hoofdbestuursvergadering gehouden. Op aandringen van veel bestuursleden werd besloten tot een spoedige 'constitutionering' van het onlangs gekozen 'schaduwparlement' Daarnaast werd een verklaring aangenomen waarin men vasthield aan de eis tot onafhankelijkheid voor Kosovo en interventie van de internationale gemeenschap.

Er is geen datum genoemd voor bijroepen van het 'schaduwparlement'. Bovendien heeft dit parlement weinig invloed, aangezien een groot aantal Albanese politieke partijen de recente schaduwverkiezingen heeft geboycot en het parlement daarom niet erkennen. Bovendien neemt de politieke invloed van het UCK toe en deze verzetsorganisatie weigert zich te onderwerpen aan het LDK van Rugova. Het zou voor de Kosovo-Albanese aanbevelingswaardig zijn om hun onderlinge politieke geschillen bij te leggen en gezamenlijk (inclusief UCK) een onderhandelingsplatform op te stellen.

#### Montenegro

Montenegro zinspeelt op motie van wantrouwen tegen federale regering

[REDACTED]

Op 8 juli heeft de Montenegrijnse minister van Buitenlandse Zaken, Branko Perovic, verklaard dat er voldoende grond is voor een motie van wantrouwen tegen de federale regering van Momir Bulatovic. Hij noemde als grond de Prevlaka-kwestie. Volgens hem had de federale regering onvoldoende actie getoond en Kroatië het initiatief laten overnemen.

Op het punt van inactiviteit heeft Perovic gelijk. Geschrokken van het Kroatische initiatief heeft de Montenegrijnse regering op 7 juli een tegenvoorstel gelanceerd, hetgeen naar verluidt min of meer ongewijzigd door de federale autoriteiten is overgenomen als uitgangspunt bij de onderhandelingen. Voor Perovic is dit niet genoeg. Hij wenst directe onderhandelingen tussen de Kroatische en Montenegrijnse regering zonder betrokkenheid van de federale autoriteiten. Voor Montenegro is het namelijk vanuit handelsoogpunt van groot belang dat de grenspost met Kroatië zo spoedig mogelijk open gesteld wordt, maar dit wordt bemoeilijkt door het Prevlaka-dispuut. Een bijkomend voordeel van een motie van wantrouwen tegen de Bulatovic-regering is dat vervolgens Djukanovic-aanhangers in de nieuwe regering kunnen worden opgenomen.

In het Kroatische Prevlaka-voorstel (15 juni) zijn de belangrijkste punten:

- handhaving internationale grenzen;
- wederzijdse regionale demilitarisering (2 km aan weerszijde, terwijl Kroatië vrijwillig 5 km demilitariseert) voor tenminste 5 jaar;
- vorming van een gemengde commissie voor vaststellen van de landgrens;
- vaststelling van de zee grens volgens internationale conventies;
- openen van de grensovergangen Debeli Brijeg en Konfin;
- vrije doorgang naar de Boka Kotorska baai;

Op 23 juni werd het Kroatische voorstel aan de VN overhandigd.

Op 6 juli werd door de Montenegrijnse regering een tegenvoorstel behandeld:

- gebied moet uitsluitend worden bestemd voor vreedzame, toeristische, economische en sportieve doeleinden;
- Burgers van Kroatië, FRJ en buitenlandse toeristen hebben geen speciale toestemming nodig om het Prevlaka-gebied te bezoeken;
- Permanente demilitarisering van de Gele en Blauwe Zone;
- Onmiddellijke opening van de Debeli Brijeg grensovergang;
- Vrije grensovergang voor inwoners van het grensgebied;
- Speciale gemengde commissie, met ook VN-leden om de uitvoering van de overeenkomst te bewaken.

De beide voorstellen bieden ruimte voor onderhandeling. De verwachting kan daarom uitgesproken worden dat het Prevlaka-dispuut na de nodige (eventueel tijdvergende) onderhandelingen opgelost zal worden. Tot nu toe staat echter de slechte verstandhouding tussen de Montenegrijnse regering en de federale autoriteiten de snelle oplossing van de kwestie in de weg en dit zou wel eens een grotere hindernis kunnen vormen dan het dispuut zelf.

#### Opnieuw Montenegrijns aandringen op wijziging van de federale regering

Op 9 juli heeft de Montenegrijnse plaatsvervangend minister-president, Miodrag Vukovic, wederom aangedrongen op een wijziging van de federale regering. Volgens hem moest Milosevic de jongste uitslag van de Montenegrijnse verkiezingen accepteren en instemmen met de nominatie van een nieuwe federale premier door Montenegro. Hij voegde hieraan toe dat de Montenegrijnse delegatie op het federale niveau zou ijveren voor vervroegde verkiezingen voor de federale Kamer der Burgers.

De opmerkingen van de invloedrijke Vukovic komen daags na de uitgelekte ontmoeting tussen Milosevic en Djukanovic. Milosevic zou zich neergelegd hebben bij de overwinning van Djukanovic en hebben ingestemd met een wijziging van de federale regering, in ruil voor het stoppen van de Montenegrijnse retoriek op de positie van Milosevic en een handhaving van de FRJ in zijn huidige vorm. De media in Podgorica en Belgrado stopten onmiddellijk met de wederzijdse media-aanvallen. In Belgrado wordt al vooruitgelopen op de komende ontwikkelingen. Men spreekt van een geheime ontmoeting tussen Djukanovic en Draskovic en van een opname van de SPO in de federale regering, ten koste van huidig minister-president Momir



[REDACTED]

Bulatovic. Hiervoor kunnen twee redenen genoemd worden. Ten eerste kan Milosevic hierdoor de SRS van Seselj (op republikeins niveau in de regering) uitspelen tegen de SPO van Draskovic (die dan immers op federaal niveau aan de regering deelneemt). Een andere reden is een komend Kosovo-vredesinitiatief van Milosevic. Dit vredesinitiatief zal waarschijnlijk niet geaccepteerd worden door de SRS van Seselj en leiden tot een opname in de republikeinse en federale regering van de SPO.

## **Macedonië**

### **Etnische polarisatie kan leiden tot geweld**

De twee belangrijkste etnisch-Albanese oppositiepartijen in Macedonië hebben op 7 juli verklaard dat het beleid van de huidige regering de etnische verhoudingen in het land vertroebelt en de Albanese radicaliseert. Dat zou ertoe kunnen leiden dat de steun aan het UCK in Macedonië zou groeien. Voornamelijk zijn de activiteiten van het UCK in Macedonië beperkt, maar die situatie zou snel kunnen veranderen. Aan de andere zijde van het politieke spectrum heeft de belangrijkste extreem-nationalistische Macedonische partij de regering ervan beschuldigd Macedonië te willen omvormen tot een eenpartijstaat onder leiding van de huidige regeringspartij. De "democratische rechtsorde" zou daardoor ernstig in het gedrang kunnen komen.

Alle problemen in Macedonië lijken hand over hand toe te nemen. Er is sprake van een economische crisis die de toch al belaste etnische tegenstellingen verder verscherpt. Daarnaast is sprake van een gezagscrisis omdat de bevolking de autoriteiten grondig wantrouwt. De Albanese (volgens de volkstelling van 1992 bijna een kwart van de bevolking) eisen tenminste een brede vorm van autonomie (onderwijs in de eigen taal, erkenning als een constituerend volk, adequate vertegenwoordiging in het parlement, gebruik van Albanese symbolen) en zien de afwijzing van die eisen als een indicatie van discriminatie. De meeste etnische Macedoniërs vinden echter dat aan de Albanese al veel te veel concessies zijn gedaan. Onder beide bevolkingsgroepen groeit het nationalisme. Een additionele complicatie is het feit dat extreem-nationalistische Serviërs, die diep in hun hart hun aanspraken op Macedonië nog niet hebben opgegeven, de positie van de etnische Serviërs in dat land met argusogen volgen. In die omstandigheden dreigen de ontwikkelingen in het aangrenzende Kosovo nog meer olie op het vuur te gooien. Hoewel de UCK-activiteiten in Macedonië kleinschalig zijn, kan dat veranderen, zeker als de aanvoerlijnen van het UCK in Albanië zouden worden bedreigd. Vast staat dat de situatie in Kosovo een nieuwe bedreiging vormt voor de stabiliteit van Macedonië, die toch al van alle kanten onder vuur ligt.